

Storme Van Ranst

Nieuwe koers voor pakketboot

In Brussel tekende het Architectenburo Storme Van Ranst mee voor de renovatie van het gekende Flageygebouw. Na een geschiedenis van glorie en verval werd dit unieke art-decopatrimonium gered door een samenwerkingsverband tussen privé-ondernemingen en publieke instanties. De oorspronkelijke, culturele bestemming werd uitgebreid tot een nieuwe multifunctionele ontmoetingsruimte voor cultuur, kantoren, businessactiviteiten en horeca. Met dit 'voorbeeldinitiatief' creëerden overheid en privé-investeerders een solide basis en garanderen een nieuwe toekomst voor het gebouw.

Landmark

Het oorspronkelijke Flagey-ontwerp was de vrucht van een internationale architectuurwedstrijd voor een 'modern omroepgebouw', in 1933 uitgeschreven door het Nationaal Instituut voor Radio-omroep (NIR). Een jury waaronder Henry van de Velde en Victor Horta selecteerden het werk van de Belgische architect Joseph Diongre, na een tweede wedstrijd in 1935.

Zijn ontwerp verzoende de hoge akoestische en technische eisen met architecturale vernieuwing. In 1938 opende het omroepgebouw zijn deuren en later, in 1953 werden er de eerste televisiestudio's geïnstalleerd. Met zijn wereldberoemde muziekstudio's, waaronder Studio 4 met 500 zitplaatsen en zijn symfonisch orkest kende het gebouw een periode van bloei. Een keerpunt tekende zich af in 1974 wanneer de toenmalige BRT/RTB verhuisde naar de Reyerslaan en hiermee een langzaam maar zeker verval inluidde. Tot in 1998.

De glazen koepel werpt een natuurlijk licht op de zwevende balkons rondom.

Toen wisten de ondernemers Piet Baron Van Waeyenberge, Robert Delville, Bernard Peelman en Manfred Loeb privé-investeerdere en overheid te bezielen met een toekomstplan voor dit uitzonderlijke patrimonium.

Samen met Samyn & Partners en Archi-I, vatte Storme Van Ranst de renovatie aan. Respect voor de oorspronkelijke architectuur en optimalisatie van de bestaande infrastructuur op het vlak van licht, ruimte en comfort vormden het uitgangspunt. De minutieuze 'heropbouw' verliep in nauw overleg met de Koninklijke Commissie van Monumenten en Landschappen. De bijnaam van 'pakketboot' verdiende het Flageygebouw aan zijn vorm.

Zelfs met een geringe verbeelding verwijst de ronde gevel aan het Flageyplein naar de boeg van een schip, de symmetrische bouwlagen naar verschillende dekken, de brede luifels boven de ingangen naar geopende poorten en de ronde, gradueel verkleinende toren naar een echte scheepsschouw.

De 'Flageytoren' werd de 'landmark' voor de gehele omgeving.

De 'pakketboot' bestaat uit één rechthoekig blok van 60 meter breed op 50 meter diep en telt zes bouwlagen, zonder de toren en zijn uitzendmast.

Om te harmoniëren met het globale gevelbeeld van het plein werd het sobere art-decogevelontwerp van het Flageygebouw eveneens uitgevoerd in gele steen, op een basement in blauwe hardsteen. De ramen en buitendeuren zijn gevat in een duurzame koperlegering. Aan het gevelontwerp zelf, een horizontaal gelaagde structuur van steen en glas, werd niet geraakt. Bovendien liet de kwaliteit van de oorspronkelijke materialen toe, mits correcties, het bestaande glas in de ramen te vervangen door dubbele beglazing. Daken, uitgevoerd in koper en zink om het 'Faradaykooi'-effect te verkrijgen waarbij storingen bij radio-uitzendingen werden vermeden, werden in hun oorspronkelijkheid hersteld. Zo ook

de luifel met glasdallen, gevat in gebakken terracotta, die zich uitstrekt over de gehele breedte van het gebouw en beschutting biedt aan bezoekers en passanten.

'Usine à son'

Wie het gebouw betreedt langs de ingang voor de kantoren wordt ondergedompeld in een universum van zuivere art deco. Buisvormige lichtarmaturen, lambriseringen uitgevoerd in marmer en in donkere houtsoorten, verwijzen naar de koloniale periode waarin het interieur werd ontworpen. De vormgeving van de imposante balie, alle lijnen, ornamenten en details zijn sober en functioneel. Soberheid en functionaliteit zijn een Diongre-signatuur die als een rode draad doorheen het gehele gebouw loopt. Boven de hall verheft zich een vide van zeven verdiepingen, bekroond door een glazen koepel die een natuurlijk licht werpt op de zwevende balkons rondom. Verbonden door een brede trap met gechromeerde borstwering fungeren zij als brede

Boven de inkomhall verheft zich een vide van zeven verdiepingen hoog.

gaanderijen die toegang verlenen tot weer andere delen van het gebouw. De muren werden beschermd met 'egypto', een korrelige structuur die door haar zachte kleur en mozaïekachtig voorkomen naadloos aansluit bij het decor.

Omdat muziek de unieke bestemming van het gebouw was, werden ondersteunende technieken, art-decohandgrepen, kabelgoten, leidingen en verlichtingsarmaturen niet verstoep, maar keurig in het interieur verweven. Immers, de 'Flagey' was een 'usine à son' en dat mocht geweten zijn. Bij de restauratie werden deze eerder industriële elementen dan ook terug geïntegreerd.

In de kleuren werd wél ingegrepen. Het rode tapijt dat in de loop der jaren was opgedoken en verwees naar een vroegere periode, werd vervangen door de oorspronkelijke art-decokleuren: koele tinten van groen, contrasterend met de donkere, bruine, warme kleuren van hout.

Respect voor de oorspronkelijke architectuur en optimalisatie van de bestaande infrastructuur vormden ook bij de renovatie van de foyers het uitgangspunt.

Parel aan de kroon zijn de muziekstudio's, unica in Europa omwille van hun akoestische kwaliteiten. Van de legendarische Studio 4 werden alle originele stoelen opgeknapt en opnieuw bekleed. Het oude vasttapijt werd vervangen door een nieuw vloerparket en er kwamen nieuwe publiekbalkons bij zodat vandaag 900 toeschouwers kunnen genieten van een voorstelling. Onder begeleiding van de Engelse scenograaf Jim Clayburgh werden akoestiek, techniek en infrastructuur van alle studio's op een subtiele wijze aangepast aan de huidige verwachtingen.

Ook de vier foyers werden vanuit eenzelfde visie met nieuwe materialen gerenoveerd, terwijl het ronde directiebureau met meubilair, lichtarmaturen, deur- en vensterkrukken door Diongre ontworpen, een VIP-salon werd.

Het 'grote publiek' komt binnen via de hoofdingang aan het Heilige Kruisplein. Onder de grote luifel door bereikt men via brede trappen met opera-allures het bordes en de foyers, vanwaar men door de brede

ramen geniet van een ongehinderd zicht over de vijvers van Elsene.

Naast zijn culturele bestemming kreeg het gebouw, mede omwille van zijn ligging in het centrum van Brussel, een belangrijke kantoorfunctie. Meer dan 12.000 m² staan ter beschikking van bedrijven die uitkijken naar een historische, inspirerende werkruimte op een toplocatie.

De kantoren zijn helder en ruim en de medewerkers van ondernemingen als Publicis, TV-Brussel en andere kijken uit over het Flageyplein of over de vijvers aan de overkant.

Tenslotte bruist op de gelijkvloerse verdieping het succesvolle Belgacafé dat op korte termijn uitgroeide tot een nieuwe ontmoetingsplaats van talent uit het culturele en het zakenleven.

De hergeboorte van het Flageygebouw als nieuwe ontmoetingsplaats tussen 'business' en cultuur was tenslotte één van de belangrijkste doelstellingen van de bezielers van het project.

Résumé

A Bruxelles, le Bureau d'architectes Storme Van Ranst a participé à la rénovation de l'immeuble bien connu de la Place Flagey, une perle de l'architecture Art-Déco. Après avoir connu la gloire et la déchéance, ce fleuron de notre patrimoine a pu être sauvé grâce à une collaboration entre les entreprises privées et les instances publiques.

A l'origine, le projet émanait de l'architecte belge Joseph Diongre. Comme il répondait à l'absolue nécessité de concilier de sévères critères techniques au niveau de l'acoustique et une architecture innovatrice, son projet a été retenu par un jury dont faisaient partie Henry van de Velde et Victor Horta, lors d'un concours organisé en 1935.

C'est pourquoi le respect de l'architecture originale et l'optimisation de l'infrastructure existante au niveau de la lumière, de l'espace et du confort ont constitué le point de départ de la rénovation envisagée. En collaboration avec les bureaux Samyn & Partners et Archi+I, les architectes de Storme Van Ranst ont conçu une 'reconstruction' minutieuse en étroite concertation avec la Commission Royale des Monuments et des Sites.

Ce bâtiment que tout le monde appelait familièrement 'le Paquebot' évoquait à plus d'un point de vue la silhouette d'un paquebot. Son plus

beau fleuron était sans conteste ses légendaires studios musicaux parmi lesquels le studio 4 dont la capacité a aujourd'hui été portée à 900 places assises.

La réhabilitation de l'immeuble a permis d'élargir ses affectations pour en faire un lieu de rencontre nouveau, multi-fonctionnel où se côtoient culture, bureaux, activités professionnelles et horeca. Plus de 12.000 m², dont une grande partie est déjà louée, sont mis à la disposition d'entreprises à la recherche d'un lieu de travail représentatif et historique dans un immeuble de standing situé en milieu urbain.

Ce genre d'initiative a permis aux pouvoirs publics et aux investisseurs privés, grâce à une collaboration vraiment exemplaire, de créer une base solide permettant de garantir un nouvel avenir à cet immeuble prestigieux.

Summary

In Brussels, the architectural firm Storme Van Ranst has played its part in the renovation of the well-known Flagey building, an outstanding example of Art Deco architecture. After a history of glory and then decline, this unique patrimony was saved by a collaboration between private companies and public authorities. The original designer was the Belgian architect Joseph Diongre.

Because his design reconciled rigorous acoustic technical requirements with innovative architecture, his competition entry was awarded first prize by a jury that included Henry van de Velde and Victor Horta.

Respect for the original architecture and optimisation of the existing infrastructure with regard to light, space and comfort were the starting points for the renovation. Together with Samyn & Partners and Archi+I, Storme Van Ranst architects began the meticulous 're-construction' in close consultation with the Royal Commission of Monuments and Landscapes. The building owes its nickname 'Packet Boat' to its shape, which in many respects resembles a ship. Jewels in the crown are the legendary music studios, including Studio 4 which has been refurbished and restructured to seat 900. The purely cultural purpose of the building has been expanded to a new, multi-functional meeting place for culture, offices, business activities and catering. More than 12,000 m² – a large part of which has already been let – are at the disposal of companies seeking a representative, historical workplace in a prime location in the city.

With this 'model initiative,' the authorities and private investors have combined to create a solid infrastructure and thus ensure a new future for the building.

2003 - nr 31

v.l.n.r. Paul Storme, Philippe Van Goethem en Walter Van Oerle

Voor meer informatie kan u contact nemen met

Architektenburo Storme Van Ranst

(Janine Bell)
Volhardingstraat 26
2020 Antwerpen
Tel. 03/242 82 00
Fax 03/237 76 98
e-mail: architect@storme-vanranst.be
www.storme-vanranst.be

Brochure en videotape met realisaties beschikbaar
Foto's: Andres Fernandez Marcos / The Image Factory